

00
Kr

2947
an

DISPV TATIO MEDICA 3
INA VGV RALIS
DE
HAEMORRHOIDIBVS

Q V A M
D. O. M. A.

AVCTORITATE ET CONSENSV INCLV TI
MEDICORVM COLLEGII IN ILLVSTRI
ACADEMIA SVLIA

PRÆSIDE

VIRO CLARISSIMO

DN. HENRICO MEIBOMIO
MED. DOCTORE ET PROF. PVBL.
MEDICÆ FACVLTATIS DECANO
SPECTABILI ET ARCHIATRO
GVELPHICO

DN. PATRONO PRÆCEPTORE ET PROMO-
TORE PLVR. VENERANDO
PRO LICENTIA

SVMMOS HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA IN ARTE MEDICA RITE
CONSE QVENDI

PUBLICÆ IN JÙLEO MAJORI
EXAMINANDAM PROPONIT

PETRUS CHRISTOPHORUS *Stoekhausen*

GOSLARIENSIS
HORIS ANTE-ET POMERIDIANIS
AD DIEM XXIX DECEMB.

HELMESTADII,

Typis HENNINGI MVLLERI, Acad. Typogr.

ANNO MDCCCLXX.

DISSELTATIO MEDICA
IN AEGYPTIIS

HAEMORRHOIDIBVS

AVTHOR D. M. A.

AVCTORITATE ET CONSENSU INGLVNTI

AVCTORITATE ET CONSENSU INGLVNTI

AVCTORITATE ET CONSENSU INGLVNTI

AVCTORITATE ET CONSENSU INGLVNTI

AVCTORITATE ET CONSENSU INGLVNTI

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

AVTHOR D. M. A.

Q. D. B. V.

DE

HÆMORRHOIDIBVS

THESIS I.

Vox *αιμορροϊς* diversas apud autores significaciones habet. Origine Græcam esse, satis est manifestum; componitur enim *ἀπό* & *αἵματος*, quod sanguinem, & verbo *ῥέειν*, quod fluere significat: unde primo idem quod *αιμορροαία*, sanguinis nempe ex quacunque corporis parte præternaturalem fluxum denotat; qua significatione generali ab Hipp. in Prophet. & Aristot. quoque 3. de part. anim. c. 5. hæc vox accipitur. Deinde tamen magis restricta est significatio, ad sanguinis fluxum ex ani & quodammodo uteri vasis. Celsus l. 6. c. 18. *Tertium autem vitium est, ora venarum tanquam capitulis quibusdam turgentia, que sæpe sanguinem fundunt, αιμορροϊδας Græci vocant: addit mox; idque etiam in ore vulvæ fæminarum incidere consuevit.*

II. Hinc autem, cum ex vasis illis profluere non infrequenter sanguis observaretur, ipsa vasa *αιμορροϊδες* vocari coeperunt, quæ ad rectum intestinum, tam venosa, quam arteriosa feruntur, estque id hodie omnibus Anatomicis usitatum. Ulterius dein progressi Medici, contra naturam, & significationem vocis, cum præter naturaliter vasa illa inrumescunt tantum, & protuberant, citra sanguinis effluxum, hæmorrhoides vocarunt. Ita nos quoque, præmissa nunc brevi vasorum illorum ad anum tendentium descriptione,

A 2

affectus

affectus præter naturam ipsis accidentes, siue cum fluunt, siue cum tument dolentve, considerabimus. Et tum quidem ubi fluunt, hæmorrhoidalem fluorem, hæmorrhoides apertas, vocant Medici, quasi non jam tum ipsa vox Græca fluxum denotaret. Germani vulgo vasa ipsa, die rüß Adern/vocant; vel quod quædam eorum à vasis magnis in dorso oriantur, vel quod ingruente hoc fluxu, circa dorsum præsertim, motum plerumque sentire possint: item die gülden Adern à commodo, quod valetudini præstant, quoribus natura beneficio tempore siue aperta, aut qualitate noxium humorem, aut quantitate gravantem, deponunt: quod enim utile est, id illi aut eum subinde vocare solent: quemadmodum recte Reinerus Solenander Sect. IV. Consil. XX arguit. Fluxus dein vocatur der Gülden-Adern-Fluß. Quod si verò præternaturam intumescant hæc vasa, nec fluant, Germanis à figura quam habent die Tassen / s. Feigwarzen / vulgo cæcæ adpellantur; rectius tamen clausas vel dolentes haud immerito dici putat Felix Platerus, Tract. II. prax. cap. xv. siquidem illud ab oculo desumptum simile huc plane non quadrat. Alii hæmorrhoides suppressas vocant, itidem plane inconvenienter. In clausis enim hæmorrhoidibus, sanguis jam tum affluxit, & vasa copiâ suâ in tumorem, cum dolore ut plurimum conjunctum, dum effluere non potest, elevat: in suppressis autè qui debebat, plerumq; non affluit. Adcoq; hæmorrhoidum suppressio tum demum dicitur, quando in assuetis solita hæc evacuatio, tempore, quo alias naturaliter qd. debebat, non supervenerit, sed peccans sanguis aliorsum vergat, ibique corpori incommoda inferat; quo etiam sensu rectissime à modo laudato Platero Tract. I. prax. L. II. c. xiv. hoc vocabulum accipitur, & à clausis hæmorrhoidibus distinguitur; similiter ut in foeminis de mensum suppressione idem vocabulum solet usurpari.

III. Jam

III. Jam ut omnia de in rectius intelligantur vasorum hæmorrhoidalium historiam in antecessum proponemus. Apud Veteres non fit distincta mentio arteriarum & venarum hæmorrhoidalium, nec venarum ipsarum distinctum exortum cognitum habuerunt. Ex Recentiorum verò Anatomicorum accuratiori observatione sequenti modo seres habet. Alia vasa sunt interna, quæ ad interiorem intestini recti partem, alia externa, quæ ad exteriorem propagantur. In terna vena, à portæ vena semper originem suam habet, variante tamen subinde exortu: nam modo à ramo mesenterico sinistro, modo dextro, modo à ramo splenico, vel intra lienem, vel extra illum, pronascitur, & ad intestini recti partem internam descendens, communem mediamque intestinorum tunicam perforat, & variis ramulis inter hanc & rugosam, hinc inde repit, variasque inter sese anastomoses efficit. Arteria huic venæ respondens mesentericæ arteriæ inferioris ramus est, vide Highm. T. x. d. e. e. e. quamvis alii, & celeberrimus quoque Aquapendens, illum non agnoscant. Externa à venæ cavæ ramo hypogastrico enata, ad partem externam intestini propagatur, ibique in musciculum cingentem intestinum inseritur, varieque per ipsum discurret, dein adhuc exterius magis podicem & alium sphincterem cutaneum, & ipsam etiam cutem petit, ibique varie intertexta finit. Arteriam comitem habet, omnibus consentientibus, ipsaque *ἀντιπία*, à ramo arteriæ magnæ hypogastrico. Sunt autem vasa externa hæmorrhoidalia majora internis, & plura quoque, illorumque ab utroque latere ramus observatur, horum non nisi unus.

IV. Licet autem Veteres, & qui ante verum sanguinis motum inventum vixerunt, Recentiores pene omnes, per venas in hoc morbo materiæ affluxum fieri autument, Vesalius insuper lib. 3. de Fabr. corp. hum. c. 5. dissecto ca-

davere, viri cujusdam hæmorrhoidibus antea laborante, venam hæmorrhoidalem triplo majorem solito invenerit, circulari tamen illo motu salvo manente, nulli dubitamus, quin per arterias modo memoratas similiter ut ad alias partes ita ad intestinum rectum quoque sanguis propellatur.

V. Non admittere etiam ea possumus, quæ antehac hypothesibus suis innixi, de diversi exortus venarum hæmorrhoidalium usu, diversoque sanguine per eas effluente dixerunt, cum si hic per arterias descendit, uti omnino facit, tam ille, qui per mesentericum, quam qui per hypogastricum ramum fluit, ex corde veniat. Aliene certe sanguis profluere nequit, uti dein pluribus dicitur.

VI. Sunt autem hæc hæmorrhoidalia vasa ad intestini extremitatem propagata, ut calorem, vitam, nutrimentumque acciperet, ideoque naturaliter non magis, quam alia vasa sanguinea hiare, aut quicquam profundere debent. Et si enim hæmorrhoidum fluxus, in assuetis debitum tempus, debitamque quantitatem non excedens, à quamplurimis periculosis morbis, quemadmodum infra notabitur, nonnullos præservet, eosque præsentis curet, adeoque quibusdam utilis, & maxime necessarius, imo quodammodo naturalis videatur, haud immerito tamen, & hic à Cl. Sennerto L. III. prax. p. II, s. II. c. 13, & aliis ad præternaturalem fluxum refertur; imprimis cum omnibus in corpore nostro exacte juxta naturæ leges sese habentibus, nullus omnino sanguis debeat excerni, sed tanquam balsamus vitæ, & naturæ thesaurus in corpore remanere. Nec obstat quod à natura ipsa fieri videatur talis excretio: *quanquam enim à natura, tamen non secundum naturæ rationem facta, præternaturam esse dicenda est*, ut recte loquitur Guarinon. Conf. 512. Pergimus autem jam ad morbi historiam.

VII. Ubi statim monendum, quod aliquando hæmorrhoi-

rhoides internæ, à vena portæ propagatæ, aliquando solum externæ, à vena cava prodeuntes afficiantur, aliquando autem tam internæ, quam externæ patiantur. Primo autem considerabimus quomodo illæ sese habeant quæ fluunt, & Apertæ vocantur.

II X. Solent ægri imminente hoc fluxu plerumque percipere motū, cum in abdomine, tum præsertim circa dorsum, & stuporem aliquem crurum, quæ tamen symptomata post apertionem vasorum hæmorrhoidalium plerumq; cessant.

IX. Modo etiam fluxus cum dolore fit, frequentius sine eo; quod postremum Petr. Forestus L. xxvi, obs. iii. in scholiis de parente suo testatur. Hanc ob causam non raro itidem contingit, ut nisi ipsis oculis sanguinem videant, se hoc affectu laborare, nesciant ægri: quemadmodum vir quidam huic fluxui frequenter obnoxius mihi retulit.

X. Interdum levis quædam diarrhæa adest, & irritatio circa anum, unde etiam aliquando observatum procidentiam ani subsequutam.

XI. Quod excernitur non semper se eodem modo habet, ratione consistentiæ, quantitatis, qualitatis &c. qualia considerationem utique merentur. Cumque sanguinem vehant hæc vasa, plerumque etiam quod excernitur colorem, naturamque sanguinis refert. Nunc tamen rubicundior ille est, & floridior, nunc ater, quin imo sæpe si diu dureret ille fluxus, in principio quidem atrum, dein vero rubicundum, & denique aqueum serosumque excerni, scribit Doctissimus Solenander Sect. iii. Cons. xx.

XII. Aliquando tenuis est & fluidus admodum, aliquando crassus, fœculentus, grumofus, concretus. Post acerbissimos capitis dolores, ab hæmorrhoidibus suppressis, deglutitis pillulis de hiera, cum aliquot granis euphorbij, intra
hor

horæunijs spatium, frustum sanguinis concretum, palmam æquans, ut & postea alia minora cum momentanea allevatione excrevit Salmuth; ut ipse refert, *Observ. Medic. 73. Cent. 1.*

XIII. Aqueum serosumque non infrequenter est id, quod excernitur, tincturam tantum sanguinis habens, aliquando ne illam quidem. Nuper Nobilissimus & Celeberrimus plurimorum Principum Archiater D. Theodorus Coneringius, in Arthritico graviter decumbente, vehementes oboriri hæmorrhoidum dolores cum tumore notavit, intra paucas autem horas apertione sponte factâ, limpidissimum serum ad plures libras effluxit, tam acre & corrosivum, ut partes madefactas corroserit & excoriarit: uti refert in literis ad Cl. Dn. Præsidentem.

XIV. Alias pituitosus observatur, albus, viscosus puri similis, aut etiam albumini ovi, ut idcirco Platerus hos fluxus hæmorrhoidales cum menstruis mulierum albis comparat. Vid. Fernel. l. vi. pathol. c. 10. Sennert. Prax. l. 3. p. 2. c. 2. c. 12. 9. 1. Celeberrimum D. Schneiderum l. 3. de catharr. c. 7. in fin. Neque verò existimare amplius debemus, diversum sanguinem pro diversitate apertarum venarum, s. internarum s. externarum profluere, & per internas sanguinem evacuari crassiolem, & fœculentiolem; repugnat enim hoc experientiæ, & doctrinæ de sanguinis motu ut jam supra innui.

XV. Quantitatem profluentis humoris quod attinet, admodum varia illa est: aliquando quidem minima copia fluit, ita, ut una alterave guttula tantum appareat, quod etsi itidem præternaturam sit, ut supra diximus, tamen à Medicis non attenditur. Alias ad uncias fluere observatur, imo ad libras quoque. Libram unam quotidie excretam in Nobili Hispano observavit Dominic. Panarolus
Pente-

Pentecost. 2. obs. 46. duas libras & amplius ex Montani observatione Schenckius refert l. iii. obs.

XVI. Ad cuius quantitatis rationem ineundam considerari debet tempus, per quod fluunt. Neque enim admiratione carer, quod in memorato exemplo quotidie & quidem per quadraginta quinque dies id fieri vidit Montanus, quotidie itidem & per plures annos, in Nobili Hispano Panarolo, manentibus tamen illis superstitibus. Alias tempora fluxus non eodem modo sese habent, & per varia intervalla redeunt, nec æque diu durant. Qui per integrum mensem laborarit, Solenander habet sect. i v. conf. xx. Qui per viginti dies intercedente dein mensis intervallo, refert Gvarinon. conf. 8. Et notabilia quædam exempla virorum qui singulis mensibus per hæmorrhoides, ut foeminae per uterum, fuerunt purgati ex Vesalio, Zimara, Amato Lusitano habet Schenckius l. c. Confer Marcell. Donat. histor. Med. mir. l. 4. c. 19.

XVII. Ad excretionis rationem pertinet etiam illud, quod à Dominico Panarolo annotatum est, singulare plane, exemplum senis cuiusdam, cui, cum juveni hæmorrhoides salubriter fluxissent, ex iteratis actibus, motus naturalis in voluntarium conversus est, ut potuerit dein, quotiescunq; se male habuerit, sanguinem pro lubitu nunc majori, nunc minori copia, excernere. Pentec. 2. obs. 47. Illustratur autem hæc historia eo, quod in non paucis animadvertimus tum demum fluere hæmorrhoides, cum aluum egerunt aut cum egerere nituntur, fœcibus licet non prodeuntibus.

XIIX. Ad hos verò hæmorrhoidales fluxus, alios præ aliis proclives esse, experientia nos docet. Quibus semel fluxerunt, iis dein facilius iterum fluere, notissimum est, fitque hoc ipsum in aliis quoque quibuscunque fluxibus. Qui-

B

buisdam

busdam etiam familiis consuetas esse hæmorrhoides, scribit Scholiastes Hollerij lib. 1. de morb. internis cap. 55. Id quod de Comitibus quibusdam confirmat Moccus apud Schenckium & Solenander.

XIX. Ratione quoque regionum differentia est. Meridionales populos hæmorrhoidibus esse obnoxios, notavit Hipp. lib. de Aere Aq. & loc. c. 4. §. 7. *Qui septentrionalem plagam incolunt paucissimi solent hæmorrhoides habere, contra qui meridiionalem*, inquit Aquapendens, quærit autem rationem in frigidiori aëre septentrionis, qui venarum ora adstringat, cum contra calidior relaxet. Aliis quoque de causis endemios esse quibusdam regionibus hos fluxus, de Venetis, Patavinisque annotavit Fensca t. 1, consult. 27.

XX. Ratione ætatis, ante pubertatem hæmorrhoides non accidere, jam tum Hipp. in Coac. Prænot. cap. 512. est notatum. Provecioribus autem, ab anno trigesimo quinto, ad sexagesimum contingunt juxta aphor. 30. sect. 3. & lib. de Aër. Aq. & Loc. c. 4. viris hæmorrhoides in sede supervenire scribit.

XXI. Fœminæ quia menstrua habent, & quamdiu illa stas temporibus ab hæmorrhoidibus libera ferè sunt. Sennertus tamen Pract. l. 3. part. 2. sect. 2. c. 13. *Novi, inquit, nobilem fœminam corporis constitutione sanguineam, affectioni tamen hypochondriacæ obnoxiam, quæ singulis mensibus ordinario & quidem die post menstruum fluxum decimo quarto, hæmorrhoides pariebatur.* Hoc tamen rarissimum exemplum est. At ubi suppressi menses fœminis, natura sæpe sanguinem per ani vasa emittit. Observavit hoc jam tum Hipp. in Coacis. n. 414. Et apud eundem Epidem. iv. c. 14. filia Ædilis mensibus non prodeuntibus, per duos annos hyeme habuit hæmorrhoidas. Et Sylvaticus in Illustrissima

strissima Matrona Veneta, suppressioni mensium supervenisse statutum & ordinatum fluxum hæmorrhoidalem, annotavit Cent. 2. Conf. 95 In gravidis quoque Scholiographus ad cap. 55. lib. 1. Hollerii de morb. intern. notavit hæmorrhoides utiliter fluxisse in duabus mulieribus nobilissimis, jam quatuor menses in utero habentibus, in quibus tamen partus tempestivus consequutus est, & saluberrime adolevit. Fuit autem frequens, & multus fluxus, sanguis ferè dilutus, qui ubi substitit, gravius habuerunt, excluso, evatæ sunt.

XXII. Coniunguntur cum hæmorrhoidibus varia symptomata, quæ tamen non semper dependent ab hæmorrhoidum fluxu, sed potius ab illa causa, quæ hæmorrhoides quoque movet. Non nulla tamen ab ipso hoc fluxu dependent, rectiusque dein à nobis inter prognostica memorabuntur.

XXIII. Jam ad clausas hæmorrhoides pergimus. In his tumor, cum dolore conjunctus, observatur, qui quidem dolor sæpe numero insignis est, imo aliquando adeo acerbus, ut laborantes ad desperationem pene deducat. Potissimum autem eos afficit, quando excrementa duriora volunt emittere, partibus dolentibus inde compressis. Tumor ut plurimum conspicuus est, aliquando tamen ubi interna vasa tument, non nisi speculo ani adhibito, aut inverso intestino, videri potest, ipsi tamen ægri inter excernendum, esse ibi aliquid, quod renitatur, deprehendunt. Estque nunc major ille, nunc minor, & aliquandò ovi columbini, imo gallinacei magnitudine, divertæ etiam figuræ, unde varia nomina imposita, ut quædam hæmorrhoides à similitudine cum ovis, uvales, cum moris, morales, hæ verrucæ, aliæ vesicales, appellantur. Et tum quidem major etiam apparet tumor, cum inflammatio accedit,

quod quidem non adeo infrequens est. Solet etiam præter inflammationem exulceratio fieri, non sine intolerabili dolore, ut exempla docent apud Platerum Obs. l. 2. Quin si præsertim male tractentur, gangræna supervenit, & sphacelus, cujus exemplum habet Aquapendens, de Opera. Chirurg. p. 299. Ulcera quoque hic facillime in fistulas abeunt.

XXIV. Sed jam ad causas progrediamur necesse est, Vbi statim occurrunt Remotæ, seu Externæ, quæ sensibus, & ex relatione ægri & adstantium, haberi possunt, pertinentque adhuc ad integram morbi historiam. Agemus autem prius de causis Apertarum hæmorrhoidum, quamvis ex illis quædam clausis quoque communes sint, ut facile patebit, & nos subinde memorabimus.

XXV. Cum autem in hoc affectu sanguinis ex vas fiat profusio, itidem manifestum, multas hunc fluxum producentes causas, cum aliarum hæmorrhagiarum causis, maximam partem convenire: in quibusdam tamen peculiari ratio est, & illa à nobis potissimum annotabitur.

XXVI. Ubi illud primo loco occurrit, sæpe hoc vitium, dispositione in primâ generatione, à parentibus eo laborantibus, in liberos propagatâ, hæreditarium esse: quomodo supra certis quibusdam familiis proprium hunc morbum esse annotavi, novique ipse hic sceminam hæmorrhoidibus obnoxiam, cujus duo filii, & una filia, itidem illis laborant.

XXVII. Deinde ex numero sex Rerum Necessariorum, aliàs, perperam tamen, Non naturalium dictarum considerandus est Aër, sine quo ne momento vivere possumus, quique vel dum in inspiratione intrat, vel dum corpus undique ambit à Galeno alterare recte dicitur, lib. 1. de diff. febr. cap. 4. Dictum vero itidem jam tum supra est §. 19.

Pro

Pro ratione locorum fluxus hos , aut frequentiores esse, aut minus , in qua quidem re non parum Aëri tribuendum est , cum videamus in iisdem locis pro varietate aëris, juxta anni tempora, id ipsum contingere. Interdum tamen quod quibusdam locis hic affectus quasi Endemius sit , aliunde contingere potest. *Notandum, inquit Rodericus à Fonseca t. 1. consult. 27. quod hæmorrhoides sint morbi regionales, & endemii frequentissimi Venetis, Paravii, & locis circumvicinis, quarum causa multiplices esse videntur. Prima est frequentissimus usus pillularum aloes. Secunda tumores lientis, qui & ipsi quoque frequentes sunt in his locis. Tertia multiplex usus medicamentorum purgantium, clysterium, & suppositoriorum. Quarta attritio partium illarum: quorum pleraque ex mox dicendis majorem accipient lucem.*

XXIIX. A cibo, & potu, etiam provocari hæmorrhoides, certum est; si enim ille nimius sit, & pro ratione corporis plenior, inducit plethoram, unde vasis præter modum repletis, aliquando alibi, sæpe in ano, sanguis exitum quærit. Quin & acrior cibus, & potus, dum sanguinem talem quoque facit, causa esse fluxus hujus potest.

XXIX. A quiete nimia, nisi quatenus plethoram etiam inducere apta est, non videntur oriri hæmorrhoidum affectus. At nimius motus, cum totius corporis, tum partium illarum inferiorum, non infimo loco inter causas ponendus est. Ab equitatione succussoria, aut uestione incommoda, sæpe numero hoc malum multos sibi conciliaffe, vidit Rein. Solenander, sect. iv. Conf. xx. Aliam adhuc quam quæ inter equitandum contingit, partium illarum attritionem, cum de Venetis & Paravinis loquitur Fonseca, intelligere videtur, hic non explicandam.

XXX. Porro si ea quæ excerni debent, retineantur, hæmorrhoides concitari constat. De alvi excrementis diutius retentis, manifesta ratio est, quia dein sub scybalorum forma exeuntia, vasa ani facile possunt lædere. Quæ verò alias in corpore retinentur, cum excerni deberent, solent plethoram inducere, unde dein hæmorrhoides. Ita à mensium suppressione fluxus illos fieri, vel id probat, quod fœminæ rarissime, & vix semel, aut iterum nisi menstruis suppressis, hæmorrhoidali adfectu laborasse, observatæ sint. Faciunt verò id retenta quoque, quatenus sanguinem reddunt acriorem.

XXXI. Merentur dein inter causas quoque referri Animi *παρασκευα*, ira præsertim, cujus hac in re effectum haud ita pridem, in viro quadragenario, manifesto observavi. Ille enim sæpius ad iram concitatus, die statim subsequenti, de gravativo sinistri hypochondrii dolore, & murmure circa umbilicum, conqueri cepit, unde sub noctem sæpius surgere, alvumque excernere coactus, die tertia ingruente, se hæmorrhoidali fluxu laborare animadvertit. Continuavit ille fluxus cum levi diarrhœa & ani proci-dentia, per octiduum, ubi tum omnia hæc symptomata remiserunt, & à dolore hypochondrii fuit liberatus æger. Retulit autem, sæpius hoc ipsum sibi contigisse, ut post iram abortam fluxerint hæmorrhoides.

XXXII. Præterea docet experientia, propter intestini rectivulnera, ulcera, percussiones, contusiones, hæmorrhoides quoque ortas. Quod & in quibusdam factum post majorum partium, ut manus, pedisve abscissionem, experientia item probante: fiunt enim hujusmodi mutili plethorici.

XXXIII. De purgantibus pene vulgaris est observatio, illa sanguinem ex ani vasis educere. Scribunt autem
Practi.

Practici à longo jam tempore, Aloë peculiarem vim orā
vasorum aperiendi habere, id quod tamen alii negant ceu
videre est apud Sennertum l. c. experientia nihilominus
priorem sententiam confirmante, quam allegant Reiner.
Solenand. l. III. conf. xxxix & Fallop. de simplic. Medic. fa-
cult. Fonseca l. supra cit. *Caveat, inquit, omnino à pillulis
de aloë: nam aloë aperit ora venarum, & hæmorrhoidas a-
deo inducit, ut ex centenis his pillulis utentibus, nonaginta
hæmorrhoidibus laborent.* Postquam etiam pillulæ Fran-
cofurtenses dictæ, quæ aloëticæ sunt, tanta cum laude ex
tollī ceperunt, longe plures sane, quam antea cum alibi, tum
Francofurti, hæmorrhoidali fluxu correptos esse præclari
Medici probe observarunt: ut proin de rei veritate mini-
me sit dubitandum: quamvis ratio non ita pateat, de qua
tamen disputare nolo. Et usum Hieræ, cujus basis aloë
est, & aloë ipsam non solum iis, qui eos pati consueverunt,
hæmorrhoides aperire, sed & alios minime assuefactos ad
hoc profluvium disponere, & experimento sibi ipsi com-
pertum esse, quod ardorem & tumorem ano inducat, scribit
Reinerus Solenander Medicinal. Conf. xx. sect. iv.

XXXIV. Neque tamen hac in re plane peculiare
quid habet aloë, cum & alia purgantia, magaa dosi exhibi-
ta, id faciant, ut de colocynthide & scammonio notavit
Sennertus l. c. præsertim si ea nimis diu continuentur, aut
hypercatharsin inducant, non tantum reliquos humores
ex intestinis evacuunt, sed ipsum tandem sanguinem ex
vasis mesaraicis, & hæmorrhoidalibus eliciunt, ceu claris-
simorum Medicorum observationes docent. Post longas
diarrhæas etiam id contigisse aliquando, notatum est. Ob-
servatum etiam est nimium & diu continuatum usum eo-
rum medicamentorum, quæ urinam movent, & in foeminis
mensium fluxum, hæmorrhoides procurare.

XXXV.

XXXV. Cum purgantibus porrò quodammodo hac in re convenire videntur venena omnia acria, & calida, quæ ore hausta præter cætera funestissima symptomata, id quoque agunt, ut non tantum reliqua mesenterii vasa sanguinea, verum etiam hæmorrhoidalia aperiantur, & sanguinis fluxus gravissimus inde exoriatur. Neque verò sola quæ ore assumuntur, tale profluvium excitant, sed forte etiam alia, quocunque modo sanguini communicata, ut à morfu serpentis, inde nomen hæmorrhoids, vel hæmorrhoidis habentis, sanguinis fluxus fieri ex variis corporis partibus, scribitur. Vid. Gal. lib. de Theriac. ad Pison, c. 8. Diosc. l. vi. c. 50. Paul. Æginet. De Art. Med. Lib. v. c. 16.

XXXVI. Enemata, & suppositoria, sive glandes, hæ præsertim ex acrioribus compositæ, ut sale, nitro, felle, colocynthide, & aloe, quæ omnia acria & vehementer amara: illa minus dextra applicita & cum violentia intrusa, aperire solent hæmorrhoides, Doctissimo R. Solenandro l. c. id monente, quo facit etiam observatio apud P. Forestum Lib. 23. Obs. iv. de Jacobo Heutero, cui à glande hic morbus contigit. Estque res vulgo satis nota, quæque proin cautos Medicos fecit, in adhibendis his remediis, iis, qui semel hæmorrhoidibus laborarunt.

XXXVII. Ex causarum remotarum numero, quæ hæmorrhoides apertas producunt, quasdam clausas communes esse, supra monuimus. Et revera omnes ante memoratæ causæ, quæ sanguinis fluxum ad illa ani vasa concitant, aut etiam sanguinem in corpore nimium augent, hæmorrhoides clausas inducere possunt; quod enim sanguis non effluat, aliunde dependet, ut suo loco notabitur.

XXXIX. De Acris sive interne adhibitis medicamentis, sive externe, de vulneribus, ulceribus, &c. alia res est, quippe quæ apertas, non clausas, faciant hæmorrhoides.

rhoides. Ita si sanguis acrior & subtilior ad hæmorrhoida-
lium vasorum extremitates delatus sit, acrimonia, & tenui-
tate sua eadem aperit: in clausis vero hæmorrhoidibus
sanguis crassitie potius, & visciditate peccare videtur.

XXXIX. Solent communiter Practici inter causas
remotas Hæmorrhoidum clausarum recensere Refrigerationem
partium illarum circa anum, usum medicamentorum
refrigerantium, incrassantium, adstringentium
ut & ciborum, sanguinis itidem per alias vias superiores
imprimis, effluxum &c. Verùm nemo non videt has esse
potius causas suppressarum hæmorrhoidum, in illis, qui-
bus jam ante fluxerunt, quæ, si accurate loqui velimus, di-
stingui à prioribus debere, jam tum supra dictum est, quam-
vis in quibusdam convenient inter sese.

XL. Restant nunc proximæ causæ ex modo dictis
investigandæ. Quoniam verò inter Apertas, & Clausas hæ-
morrhoides non leve est discrimen, causæ quoque illarum
proximæ distincte considerandæ sunt.

XLI. Hæmorrhoidum igitur fluentium causa proxi-
ma est ipsorum vasorum in ano apertio, sitque ea duplici
modo, vel per *ἀνασφύμιωσιν*, quando venarum aut arteria-
rum orificia à sanguine nimis dilatata, aperiuntur: vel per
διείρησιν, quando erosione aut rptione vasis facta sanguini
via ad effluendum patula fit. Quam enim nonnulli ad-
dunt *διαμήδησιν*, per quam sanguis tenuis sudoris instar va-
sorum tunicas rarefactas penetret; ea forte aut nunquam
est observata, aut certe rarissime.

XLII. Hic autem jam quæritur, cum duplicia sint
vasa, arteriosa, & venosa, per quæ fiat effluxus? supra qui-
dem §. IV. diximus, omnem affluxum fieri per arterias, at
hic de effluxu quæritur? Illum vero ex arteriis fieri posse,
& sæpenumero fieri, nihil obstat, cur non asseramus. In-

C

terim

terim tamen venarum quoque orificiis apertis profluere sanguis ex vena potest, cum nec ubique valvulae sint id impediētes, & venam varicose protuberante positus quoque valvularum nonnihil immutetur. Dum tamen venae orificio aperto sanguis ex vena contra ordinarium motum à natura facti legem descendit, simul & ex arteria, cum vena consortium habente, ad eam fluit, effluitque.

XLIII. Quod si nunc remota causa & proxima inter se invicem conferantur, plurimas ex illis sanguinis, vel quantitatem vel qualitatem, vel denique motum vitiosum reddendo, quasdam verò vasa ipsa laedendo, & corrodendo, haec producere, pluribus ostendi posset, nisi illa per se paterent, & jam tum ex praemissis satis clara essent, ideoque pauca tantum afferemus.

XLIV. *Αναστομωσις* patiuntur haec vasa potissimum, à sanguine, tum tenuiori, tum copiosius adfluente, aliquo cum fervore. Talis enim est vasorum haemorrhoidalium plerorumque situs, ut absterso tantum mucositate hiare quasi, & sanguinis aliquantulum à se dimittere videantur: adeoque si sanguis tenuis facile effluit, aut, si copiosior affluat, extendit tunicas, tandemque orificia aperit, quod tanto facilius fit, si effervescat, & eum aliquo impetu moveatur sanguis.

XLV. *Διείρησις* contingit, ubi ab externa violentia dirumpuntur vasa, quae varia esse potest, ut supra §. 29. & 30. dictum: vel ab acrimonia exeduntur (*διείρησις* adpellare consueverunt) dum sanguis aut alius humor sive in sanguine latens, sive in intestino hic loci haerens, aut acre quid exterius applicitum, ut glandes, sua acrimonia vasorum tunicas erodit. Quamvis non negem, posse etiam superiori thesi enarrato modo, si sanguis nimia copia influxerit, & efferverit, ruptionem ipsius vasis contingere.

XLVI.

XLVI. Clausarum hæmorrhoidum proxima causa est sanguis in vasis hæmorrhoidalibus quodam modo stagnans, eaque præter morem distendens, & tumefaciens. De hujus tamen tumoris natura aliquid paulo plenius est dicendum. Primo quæ hic tument vasa, non arteriæ sunt, sed venæ, venæ autem dilatata, quas varices alias adpellamus. Per sectionem enim deprehensum est, in hæmorrhoidis, cum à Vesalio lib. 3. de fabr. corp. human. c. 5. tum Christoph. Guarinonio Cons. 512. ramos illos venarum, ad anum tendentium, immodice fuisse dilatatos, quarum extrema tumores illos magnos faciunt. Et vero uti alibi varices sunt, sic hic quoque, dilatata venarum tunica, partim à crasso sanguine, ad motum ineptiore, ideoque stagnante, plerumque circa valvulas, & pondere suo contra naturalem motum descendente: partim etiam ab externa vi, qualis in hoc casu à clysteribus & suppositoriis potissimum fit. Quod autem varices hic in ano frequentiores fere sint, quam alibi, ejus rei causa non improbabilius hæc afferri posse videtur, quod in alvi excretionibus induratarum præsertim fœcum, venæ hæmorrhoidales superiori sui parte valde comprimantur, unde motu refluxo impedito, extrema dilatantur, & intumescunt.

XLVII. Jam porrò causis expositis, *Φαινομένων* magis notabilium ante in historia propositorum rationem reddere conabimur.

XLIX. Dictum est supra, solere præcedere motum aliquem, circa dorsum imprimis, aliquando etiam conjunctum esse dolorem, quod, à sanguine affluente & in minima vasa copiosius influente, membranasque distendente contingit, observaturque potissimum in illis, quibus antehac non fluxerunt, aut parce, nec dum patulis vasis; plane ut in mulieribus suos menses patientibus contingit. In

aliis autem dilatatis sufficienter vasis, nec cum dolore, nec cum notabili sensu effluit sanguis. Cessatque plerumque motus ille in dorso, ubi per hæmorrhoides viam invenit sanguis, qui antea per arteriæ cum aortæ, tum cæliacæ imprimis ramos, ad varias partes delatus, effervescebat. Dolor verò fluxum hunc tum inprimis comitatur, cum vasa rupta aut exesa sunt.

XLIX. Vti verò in menstrua sua habentibus mulieribus aliquando etiam diarrhæa observatur, perturbatione in ventre à sanguine ad partes inferiores delato, & effervescente facta, similiter hic quoque contingit. Et tum etiam ani prolapsus aliquando observatur. Hippocr. l. 2. Prorrh. 32. *Sedes, inquit, everruntur & prociidunt, viris quidem, quos ubi hæmorrhoides habent alvi profluvium corrumpit.* Laxatur enim anus diarrhæa, pondere hæmorrhoidum intumescens trahitur, & muscoli levatores laxantur, nec habent potentiam levandi anum.

L. Vnde tantam varietatem habeat sanguis qui excernitur ratione coloris, consistentiæ &c. non est ita facile explicatu, nec multum refert. Vti enim alias vena secta non eundem educi sanguinem videmus, sic etiam hic fit, pro diversa totius massæ constitutione. Floridior ex arteriis sine dubio est, crassior ille & fœculentior ex apertis venis, ubi aliquamdiu jam stagnavit. Postquam extravasatus est, si adhuc in ano aliquamdiu hærat, nec effluat, grumescit, uti in menstruo sanguine, & illo qui per lochia effluit, itidem observamus.

LI. Quod & alia materia per hæc vasa propellatur, & sæpe sola sine sanguine, ut de sero §. 13. diximus, consideratu est dignissimum; neque tamen quomodo à natura secessus ille materiæ noxiæ à reliqua sanguinis massa fiat, ut dein sola illa protrudatur, facile est explicatu, quamvis
infi-

infinita ejus rei exempla in praxi Medica liceat observare, feri, phlegmatis, puris seorsim excreti. Vbi exulceratae sunt hæmorrhoides, pus profuere mirum non est.

LII. Quod quantitas sanguinis profuentis non una semper eademque sit, dependet à vasis, quorum aliquando plura, aliquando pauciora aperta observantur, à modo apertionis, à natura ipsius sanguinis, ejus copia, & vehementia effluxus &c. quæ quidem vulgo cognita sunt, & in aliis quoque hæmorrhagiis ita se habent, ideoque illis non immorabimur.

LIII. In nonnullis per varia intervalla redire, ab ira aut aliis, in diæta præsertim, commissis erroribus, accidere puto, quod autem in aliis singulis mensibus tanque statò tempore revertantur, ut in mulieribus menstrua solent, res videtur altioris indaginis, quamvis à sanguine menstruo illo spatio sensim sese cumulante, & sanguinis copia possit quodammodo deduci.

LIV. Id potius quod de voluntario hæmorrhoidum fluxu ex Panarolo §. 17. recitatur, examen meretur, cum præsertim ille, qui historiam recitat, miretur eam magis, quam causas explicet. Quas tamen invenire (forte non ita difficile est, commodeque hic nobis succurrit Guarinius, Consult. 112. ubi refert, quendam quoties naturaliter alvum egeret, sanguinem quoque ex hæmorrhoidibus excrevisse, quandoque etiam dum crederet, se alvum depositurum, solum sanguinem expressisse; causam autem reddit, quod vasa illa, quæ sanguinem fundunt præpe musculum podicis orificia sua habeant, ut cogantur constricta manere, dum musculus constrictus est, eo verò remisso, ipsa quoque ora sua laxare queant, ut ita voluntario moru excretio etiam illa, quæ sine voluntate alioquin se exercet, moveatur.

LV. Meridionales populos magis hæmorrhoidibus esse obnoxios, quam septentrionales, recte quidem in æris constitutione quærit Aquapendens, eo autem modo ut ipse vult hunc fluxum ab aëre induci, aut impediri, vix persuadere mihi possum, sed quod aër meridionalium populorum sanguinem sua caliditate nimis incendat, & efferve faciat, quod cum frigido non competat, septentrionales etiam populi illis minus huic affectui obnoxii inveniuntur. Quamvis ad hanc rem cibus & potus multum quoque conferant.

LVI. Cur ante pubertatem hæmorrhoides non accedant, sed proæstioribus tantum, facile est explicatu, cum sanguine & calore hi magis abundant, & proin magis ad hunc fluxum inclinent quam illi. Quo etiam accedit, quod corpora impuberum adhuc augmententur, & sanguinis pars, quæ in adultioribus, tanquam abundans, excernitur, in illorum nutrimentum cedat.

LVII. Denique quod foeminae non nisi suppressis menstruis, hæmorrhoidibus corripiantur, per se satis clarum est. Enimverò, quamdiu sanguis vel abundans, vel vitiosus per uterum expurgari adhuc potest, non facile alias vias quærit; si autem ad uterum ipsi via præcludatur, per alterum ejusdem arteriæ ramum, ad intestinum rectum sparsum, distribuitur, & ibi viam sibi parat: quomodo in gravidis quoque factum arbitror.

LIX. His ita expositis ad ea, quæ in clausurarum historia occurrunt explicanda accedimus. Vbi primo obvius sit earum tumor, quem non aliter ac Varices in cæteris corporis humani partibus oriri jam tum dixi. Et verò in succussatione inter equitandum sanguis quoque quodammodo deorsum, contra naturam suam movetur, unde vena dilatatur, & continuo à novo per arterias propulso sanguine,

ne, tumor sensim sensimque augetur, & pro ratione sanguinis impetuose influentis nunc major, nunc minor exoritur. Quod tamen interdum ovi columbini aut gallinacei magnitudinem æquare tumor observatus sit, id solis his venis non adeo magnis, tantamque dilatationem non admittentibus, vix adscribi semper potest, sed potius reliquis quoque circa anum partibus tumefactis, inflammatisque. Valde enim rarum est, intestini instar intumescere vasa illa, quod supra ex Guarinonio diximus, qui de mesenterii vasis ita dilatatis, ut speciem intestinorum potius, quam venarum præferrent itidem agit consil. 584.

LIX. Simulac porro vasa illa nimis dilatantur, etiam circumpositæ partes membranaceæ, quibus intertexta sunt, exquisitissimo sensu gaudentes, dum extenduntur dolore afficiuntur, qui dolor deinde in excretionibus, scybalorum præsertim, propter partium dolentium compressionem, non potest non vehementer exacerbari.

LX. Inflammationis causæ hic ut explicentur necessum non est, cum hæc inflammatio nihil præ aliis habeat peculiare. Acrimoniâ vero suâ peccans sanguis, aut extravasatus putrescens, exulcerat partes, solentque hæc ulcera aliorum more etiam aliquando in fistulas degenerare, quin & gangranam pati.

LXI. De diagnosticis signis pluribus agere forte non est necesse, partim quia affectus per se satis manifestus est, partim quia pleraque in historia morbi jam tum proposita sunt. Ne autem fluxus hic cum aliis cruentis excretionibus confundatur, excrementa ipsa consideranda sunt, quia in dysenteria & fluxu hepatico sanguis excrementis alvinis permixtus ex corpore ejicitur: in hæmorrhoidibus autem sanguis seorsim ab excrementis vel post ea excernitur.

LXII. Clausas hæmorrhoidas multi Medici præclarè

cum

eum mariscis, condylomatibus & thymis, confundere solent, à quibus tamen multum distant, debentque ab iis accurate dignosci, differentiasque cum alii tum Alex. Massaria Practices l. 3. prosequuti sunt. Vt autem tribus verbis dicam, inspectio omnino diligens facienda est, ubi tum patebit, an venæ ipsæ tumeant, sintque veræ hæmorrhoides, an aliæ excrescentiæ. Solent verò reliqui tumores esse albicantiores, hæmorrhoides maxima ex parte nigricantiores.

LXIII. Post diagnostica signa sequuntur nunc etiam prognostica. Vbi statim inter initia sciendum, quod hæmorrhoides convenienti tempore & moderate fluentes, à multis morbis hominem præservent, & à præsentibus eum liberent. Ita Hippocrates 6. Epid. sect. 3. text. 37. *Mariscis laborantes neque morbo laterali neque pulmonario, neque phagedæna, neque furunculis, neque thermintis, fortasse vero neque lepris fortasse neque alphis laborare dixit. Hæmorrhoidum moderatus fluxus prohibet maniam* idem aph. 4. com. 25.

LXIV. Dein *Decubitus & vacuationes quæ morbos futuros fieri prohibent, eosdem factos tollunt*, ut lib. 6. Epid. sect. 4. text. 40. scribit. Hinc *Melancholicis affectibus, & renum vitis succedentes hæmorrhoides bono sunt* Aph. 11. sect. 6. *Insanientibus si varices aut sanguinis profusivum per hæmorrhoides accesserint insania solutio* Aph. 26. f. 6. Cum quo conspirant observationes Galeni lib. 6. Epid. sect. 5. can. 29. dicentis, qui clausis hæmorrhoidibus in insaniam inciderunt, sæpe referatis his venis ab ea evasisse. Melancholiam ex suppressis hæmorrhoidibus ortam, annua evacuatione curatam, est apud Gal. lib. 3. de humorib. com. 26. & lib. 6. aph. 47. Heutero cardialgia laboranti suo commodo apertas hæmorrhoides, supra ex Foresto annotavimus. Idem quoque ab arthritico dolore Cornelium Zuzium Hollandiæ præsidem apertis hæmorrhoidibus liberatum esse, lib. 23. obs. 4. notavit. Arthriticum

ticum etiam materia limpidissima & corrosiva per hæmorrhoides evacuata, à morbo liberatum esse, ex observatione Nobiliss. D. Theodori Coneringij §12 adducta constat. Uti contra à suppressis, quæ antea fluxerant hæmorrhoidibus arthritidè incurrit Petrus Monavius, quod de se ipso Epist. ad Craton. 236. testatur. Hæmoptosin his venis referatis curatam Amat. Lusitanus cons. 3. Cent. 5. habet. Cuidam nobili, in gravissimo renum dolore, pus, sanguinem, & crassam pituitam emingenti, cum hæmorrhoides aperirentur, incredibili celeritate dolor conquieuit, ut Scholiograph. com. ad cap 55. lib. Holler. observavit.

LXV. Accipit autem hoc inprimis inde quoque magnum lumen, quod hæmorrhoidibus illis, quibus antea fluxerant suppressis, tanta in commoda, ut hydropem, tabem, maniam, hæmoptosin, quartanam, & alia plurima conjuncta habeant. quorum exempla passim apud Galenum, Hippocratem, aliosque præclaros Medicos occurrunt, quæ hic annumerare non libet nec licet quoque.

LXVI. Quod si vero hæc evacuatio & fluor immodicus, confertimque factus fuerit, periculosissimos morbos, ut cachexiam, hydropem, atrophiam, & motus convulsivos juxta Hippocratis aphor. 9. s. 7. & sæpissime mortem ipsam inducere solet, ut apud practicos legimus. Aëtius tetrab. 4. serm. 2. cap. 3. inquit *Hæc affectio majorum plurimorum hominibus causa existit. Nam & deformitatem, & miseram vitam hominibus inducunt, multos vero etiam vita privant: & paulo post addit, ob excedentem evacuationem perfrigeratum epur aquam inter cutem operatur.* Idem vero Paul. Ægineta lib. 3. c. 59. asserit & de Hydropse Galenus lib. 6. Epid. sect. 5. con. 29. nec non de Venæ sect. ad Erasistr. c. 6. in fine, alijque plurimi, annotarunt: quan-

D

quam

quam enim per aliquot annos levamen præstent hæmorrhoides, tandem tamen mortem inducunt, uti evenit ab inordinato hoc fluxu, viribus concidentibus, Jacobo Horstio hujus Academiae Juliae quondam Professori Medico, referente Gregorio Horstio lib. 4. obs. 52.

LXVII. Præterea qui per ἀνασφύωσιν effluit, facilius fistitur, quam qui per διαίρεσιν in qua ipsius vasis portio quædam divisa est, unde difficilior curatio. Externæ etiam hæmorrhoides quoniam medicamenta melius ad eas pertinere possunt, facilius curantur, internæ propter causam contrariam difficilior.

LXIX. Clausarum hæmorrhoidum tumor & dolor, quo major, eo peior, solet enim tum facile inflammatio supervenire. Si exulcerentur, periculum augetur, si ulcus fuerit κακὸν ἴδιον, aut inveteratum, aut fistulæ jungantur pristinae sanitatis recuperandæ parva spes superest, ut maximum est periculum si accedat gangræna.

LXIX. Reliquum jam est, ut curationem ipsam agrediamur: quandoquidem vero in ante cedentibus separatim semper apertas hæmorrhoides consideravimus, & deinde clausas, eandem nunc methodum in curatione quoque proponenda observabimus.

LXX. De apertarum itaque curatione nunc primo loco agentes non immerito statim in initio disquirimus, an etiam debeant claudi? Cui quæstioni in genere difficulter satisfieri potest. Distinguendum nimirum est tam inter ipsum fluxum, quam inter corpora, quibus hic fluxus contingit. Ad fluxum quidem quod attinet, si parum sit illud, quod effluit, nec vires inde debilitentur, sed cum ἐνφροσίνῃ potius ægroti fiat, acuratione melius est, abstinere, quam, ut medicamenta adhibeamus. Si etiam per notabile tempus jam fluxerint, ut assuefacta quodammodo natura

tura videri possit, non temere claudendæ. Sin vero nimium fluant, totum corpus inde debilitetur, graviaque symptomata in prognosi partim enumerata, subsequantur, aut metuantur, omnino claudendæ, & sanandæ sunt.

LXXI. Ratione corporum quæ hunc morbum incurunt, quibus naturalis quodammodo est hic fluxus, aut quibus critice in nonnullis morbis supervenerit, iis non sunt claudendæ, sed tum naturæ opus est relinquendum. Contra verò si corpus morbo quodam, qui ab illis fluentibus incrementum capere possit, obnoxium fuerit, Medicus omni studio eum tollere conabitur.

LXXII. In diuturnis fluxibus non omnes hæmorrhoides esse constringendas, sed unam apertam servandam, habetur in aph. 2. sect. 6. quod alias periculum hydropis vel tabis metuendum sit. De cujus aphorismi sensu varie disputant interpretes, existimantque Hollerius, & Vallesius, Hippocratem improbare tantum simultaneam omnium curationem: primo enim quasdam esse constringendas, una adhuc aperta relictâ, tandem illam quoque: quod nunc non disputo. Res enim tantum locum habet in ista, quæ manu chirurgica fit, constrictione, non item in illa, quæ medicamentis.

LXXIII. His ita expositis, videbimus nunc, quomodo juxta veram medendi methodum nimius hæmorrhoidum fluxus sit curandus. Respectus autem habendus est cum ad causas remotiores, ut plethoram, cacochymiam, sanguinis motum præternaturalem, tum proximas, ut *διαίτησιν* & *διαίτησιν*. Primo itaque de remotarum ablatione, dein etiam de proximarum curatione agemus.

LXXIV. Tolluntur vero causæ remotæ, vel per chirurgiam, vel per Pharmaciâ, vel per convenientem Dietam. Ex Chirurgia præstantissimum remedium est Venæsectio.

sectio, quæ facile reliquis præsidijs omnibus palmam præripit, & non tantum evacuationis, sed & revulsio- nis causa maximo ægri cum commo- do semper administra- tur. ut per hanc solam hæmorrhagias sedatas, Gal. lib. 5. m. m. c. 3. & cum eo alij plures observaverint. Quod si igitur hæmorrhoidalis fluxus, à sanguine, copia, vel motu, ut ferè semper fit, versus inferiora peccante produ- ctus fuerit, in brachio, aut manu, vena quædam aperienda, & respectu habito ad corpus ægrotantis, modo plus modo minus, nunc una vice, nunc partitis vicibus sanguis erit detrahendus.

LXXV. Post venæsectionem revulsio- nis causa ex hoc fonte etiam cucurbitulæ, in ijs, qui à venæsectione plane abhorrent, aut quibus maxima sanguinis quanti- tas per hæmorrhoides effluxerit, ut vires venæsectionem vix admittant, vel cum scarificatione, vel sine ea, supe- rioribus partibus, ut scapulis, humeris, brachijs &c. sub- inde affigendæ sunt. Quæ etsi cum venæsectione hac in parte comparari minime queant, suam tamen laudem om- nino merentur. Frictiones autem, & ligaturæ dolorificæ, in brachio institutæ, in hoc quidem profluvio parum for- te possunt. Fontanellæ in brachio excitatæ, in longis profluvijs, ad materiam revellendam, suum hic habent usum.

LXXVI. Ex pharmacia causas remotas tollentia medicamenta, evacuantia, & alterantia hic quoque conve- niunt. Ad impuritatem sanguinis tollendam, pur- gantia ab omnibus laudantur: Ubi tamen à vehementi- oribus abstinendum, cum illa sanguinem magis ad hæmor- rhoides commoveant & easdem ulterius dilatent, ut §. 33. & 34. inani, lenia autem humores biliosos educuntia, & præprimis vasa simul constingentia, in hæmorrhoidibus
à caco-

à cacochymia productis, suo non desitiuntur usu. Sunt autem talia præsertim ex simplicibus, thabarbarum, myrobalani tamarindi : ex compositis syrup. de cichor cum rhabarb. de spina cervina &c. Tamarindos præceteris ad compescendum hunc fluxum miram potestatem habere, Mercurialis scribit. Igitur Recp. Deco&. Tamarind. cum sero caprin. ℥iii syrup. de cichor. cum Rhab. rosar. simpl. ā ℥i F. Potiō, matutino tempore assumenda.

LXXVII. Præterea verò etiam ad corrigendam sanguinis acrimoniam commodissime quoque sudorifera præscribuntur, quorum tamen quædam alijs sunt præferenda. A spiritibus & salibus volatilibus, alias utilissimis, hic, quia sanguinem nimis accendunt, tutius abstinetur. Alia verò & sudorem movent, & acrimoniam sanguinis egregie corrigunt, aciditatemque imbibunt, qualia ocul. canc. præparat. cornucerv. ust. præp. corallia, antimon. diaphor. Tormentilla; contrayerva, quæ in hoc casu commode exhibentur. Deco&ta quoque lignorum & radic. chinæ, habita tamen corporum ratione in quibusdam conveniunt. Potest verò talem in modum præparari Recp. Rad. chin. sarsæ parill. ā ℥ii Lig. saffr. ℥iii sancti ℥ß. tart. crud. ℥i aq. font. lb. v. macerentur per 24. horas, dein coquantur. Cola. Recp. libr. ii add. succ. limon ℥iii, sacchar. albif. ad gratum saporem, sumat pro do- si ℥vi.

LXXVIII. Iam porro videamus quomodo præter evacuantia sanguinis malam qualitatem alterantibus di- & tis tollere liceat. Sæpissime sanguis calidus nimis & tenuis est, facileque efferve scitum refrigerantibus, & in cras- santibus medicamentis alterari debet. Quorum medi- camentorum, cum magnus numerus apud Præcticos, cum de hæmorrhoidibus, tum de alijs sanguinis fluxibus agentes

proponatur. nos sequentia tantum recitare voluimus. Ex
syrupis sunt cydon. Rub. idæi. è ros. sic. myrthin. granat.
acidor. ribes, acetosf. portulac. Ex aquis, plantaginis, pot-
tulacæ, rosarum; succi tamen ex plantis illis expressi, aquis
destillatis potentiores sunt, & integras adhuc habent vi-
res. Conservæ quoque, mixæ, electuaria cum ex modo
enumeratis simplicibus, tum ex aliis parata usum ha-
bent. Fortiora sunt, terra sigillata, trochisc. de carab. de
spod. lap. hæmatit. Pillul. de bdell. Gum. Arabi. tragac.
thus, amyliū, acacia &c. ex quibus sub varia forma licet me-
dicamenta componere prout æger ea desideraverit.

LXXIX. Sub forma liquida, hunc Iulepum exhibe-
re possumus ℞. aq. rosar. plantag. acetos à ℥vj syrup. cy-
don; granat. acidor an ℥i℥ tinctur rosar. ℥℥ trochiscor de
carab. lap. hæmatit an. ℥℥ sacchari cand. q. s. F. Iulepus. Si
magis arrideat Electuarium ℞. Confer. rosar. veter. ace-
tosell. ā. ℥i℥ Pulv. mastich. Gum. Arab. trochisc. de spod.
ā ℥i tragac. ℥℥. laud. opiat. gr. v. sacchar. alb. ℥i. cum sy-
rup. rub. Idæi F. Electuarium, de quo singulis diebus ma-
ne & vesperi nucis moschatæ magnitudine deglutire po-
test. Forma pillularum talis esse potest Recip. pillu. de
bdell. ℥℥ trochisc. de carab. thur. terræ sigill. ā. ℥℥ cum
gum. tragac. aqua rosar. solut. F. pill. xxiv. quorum viii.
una vice exhibendæ. Sed his diutius non immorabimur,
potest enim quisvis facillè artem medicam intelligens alias
exinde elicere formulas.

LXXX. Miscemus cum adstringentibus etiam opiata:
hæc enim reliqua omnia in præsentimorbo longe superant
quippe, quæ sanguinis motum peculiari vi cohibent, ut
sunt Theriac, Andr. Mithridat. Philon. utrumque, Dia-
scord. Fracastor, Req. Nicolai syrup. depapav. Diaçod.
Laud. opiat. & ipsum quoque opium ex quibus tum boli
tum

tum potiones confici possunt, e. g. Recip. Theriac. Andæ recent. ꝑi Philon. Roman. ꝑi Eleosacch. cinnam ꝑi F. bolus. In forma potionis Diacod. ꝑi aut syrup. de papav. cum aq. destillat. misceri possunt; vel laud. opiat. aut ipsius opij duo triave grana in syrup. violar. soluti, cum aliquot item uncijis aq. plantag. &c. diluta, exhiberi poterunt.

LXXXI. Tertio ex fonte Diætetico auxilia petenda sunt: commoda enim diætata ad causas remotas amovendas quamplurimum sæpe valet. Quodsi igitur corpus plethoricum hunc fluxum incurrat, unde sanguis præter naturam copiosior versus anum simul fluit, diætata tenuis erit convenientissima. A cibo multum nutriente, aut multis aromatibus condito; potu item generoso, ut vino Hispanico adusto, etiam cerevisia forti abstinendum: eligendi contra quodammodo refrigerantes cibi, parum nutrientes, & potus tenues. Si vero vino quis assuetus sit adstringens rubrum usurpet. Tenuis & acris porrò sanguis in corpore si fuerit, cibus crassiorem sanguinem gignentibus ut oryza aut farinis, amylo prisana, fructibus adstringentibus, ut cydoniis, pyris, sorbis, myrtillis, mespilis &c. utatur. Potu etiam pinguiori, & vino magis austero &c. vitentur vero omnia quæ contrario modo sese habent.

LXXXII. Reliqua itidem, quæ supra inter causas recensuimus, diligenter vitanda sunt, ut motus animi, ira imprimis, motus corporis, medicamenta fortiter purgantia, Aloe &c. Imprimis suppositoria acria, & clysteres in illis, qui hæmorrhoidibus laborant, caute adhiberi debent cum sinistri eventus sæpe inde prodeant, uti magno illi literatorum Mæcenati Peireschio clystere non satis caute administrato, eafacta fuit hæmorrhoidum læsio, ut gangrana ad eas partes brevi subnata, referente in ejus vita. Gassendo l. 4. p. 158.

LXXXIV.

LXXXIII. Caussarum proximarum curationem sola fere pharmacia absolvit, Quamvis autem Hippocrates lib. de hæmorrhoidibus, eumque sequentes Medici plures, vaforum hæmorrhoidalium sectionem, deligationem & ustionem, suadentes, ad chirurgiam quoque confugiant illas tamen operationes plures forte descripserunt, quam exercuerunt, hodieque plane obsolevit. Præterquam enim quod laboriosissima illa operatio, sine maximo dolore perfici nequit, intestini hujus partes membranaceæ tam exquisito sensu præditæ, & inflammationi proin valde obnoxiaæ ut non nisi gravissima symptomata metuenda sint. Ut enim recte notat Forestus lib. 23. obs. medic 5. in scholijs intestini recti extremitas ita se habet, ut neque ustionem, neque sectionem facile sine convulsione ferre possit. Paucæ certe exempla feliciter peractæ operationis ab autoribus annotata, ut eam admittamus vix sufficiunt. Quod si tamen reliquis frustra tentatis æger adstantesque consentiant, & chirurgus peritus, cum prognostico admittere Medicus potest. Apud Massariam l. c. Federicus Corsicus cui nullo modo fluxus ille potuerat restingui voluit hanc operationem experiri; cum vero Patavii nullus esset chirurgus idoneus, Fabricius Neapolitanus qui hanc rem proficiebatur accersitus est, hæmorrhoidesque incisæ, ligatæ, & combustæ sunt. Supervenit febris insignis, & dolor sed nonnulla sua præsidia adhibente chirurgo, ille paucis diebus & à febre & dolore, & sanguinis fluxione, non sine multorum admiratione liberatus est.

LXXXIV. Sed missa chirurgia jam videamus medicamenta huic fluxui adhibenda, quæ cum alijs sanguinem sistentibus, & consolidantibus conveniunt. Proponuntur quidem hic à nonnullis Practicis varia specifica hunc fluxum tollentia, quæ tamen eundem effectum in nonnullis sanguin-

sanguinolentis fluxibus obtinent, & sunt præsertim crepitus lupi, ulnea cranii humani, telæ arancæ, tapfus barbatus, pinguedo anguillæ, quæ siccando, & vasa adstringendo agere, nemo inficias ibit. Tapfus barbatus forte etiam aliquid narcotici habet, ut Casp. Hoffm. de Medic. offic. l. 2. c. 239, cenfer. Anguillæ pinguedo vi sua consolidandi, & anodyna juvare videtur.

LXXXIV. Ex iis autem, quæ longo numero ab omnibus Practicis recensentur, varia parari medicamenta possunt, sub variisque formis parti affectæ adhiberi; per quam tamen hic intelligimus, non sedem tantum, sed lumbos quoque quibus unguentum comitissæ, ut & emplastrum contra rupturam, & similia, cum fructu applicantur. Fomenta, epithemata, Inseffus, Balnea, Vaporations, suffitus, quin & aliquando clysteres & suppositoria, sed admodum caute, ut supra diximus, locum habent. Quin cum suppositoria duriora sint, possunt ex concepris linteis, bombace, formare penicilla & debitis unguentis illini.

LXXXV. Circa inseffus, & balnea etiam notandum, illa non esse nimis calida adhibenda, ne intestinorum tunicas exquisito sensu præditas, comburant, & in majus periculum incurrat æger. Si dolor conjunctus fuerit fluentibus hæmorrhoidibus, alia adhiberi possunt medicamenta, jam in clausurarum curatione enumeranda.

LXXXVI. In illarum vero hæmorrhoidum curatione, sanguinis vitium similiter, ut de apertis dictum, tollere debemus, quantitatem nempe evacuando, qualitatem corrigendo, ad partem ruentem, revellendo, quæ hoc loco repetere non erit necesse.

LXXXVII. Deinde tumori ipsi remedia adhibenda, & symptomati urgenti, dolori nempe, prospiciendum. Cum autem hic vasa hæmorrhoidalia tumeant, maximusque do-

E

lor

lor sit conjunctus, qui in apertis non observatur, nisi rarissime, videtur hic vasis tantum apertio indicari, ut & tumor, sanguine evacuato, desinat, & dolor quoque cesset, aut certe mitigetur. Multi etiam Practici vasis apertionem valde hoc nomine commendant. Quibus quidem non contradixerim, cum aliquando circumstantiæ id svadere possint, tutius tamen fuerit, ad apertionem tam promte non accedere, cum illis apertis, maxima, & tantum non lethalia profluvia, quin etiam ulcera, fistulasve incurabiles ortas esse experientia testetur. Si præsertim corpus multis humoribus scateat, evacuatio per locum affectum non convenit, Probo igitur cum Massaria venæsectionem in superioribus institutam, caussarum remotarum sublationem, & dein topica.

LXXXIIX. Sunt autem topica illa remedia huic tumori convenientia, itidem variâ, quorum quædam dolorem demulcent, quædam materiam in hæmorrhoidibus contentam resolvunt, quædam verò exsiccant. Inter hæmorrhoides deinde ipsas, non parvum est discrimen, nec una semper, & eadem de caussa dolent, aliquando autem immodica caliditas adest, aliquando frigidiori materia, aut flatu intumescunt, ubi tum pro varietate caussæ doloris etiam remedia debent esse varia. Ut mirari subeat illos Medicos, qui sua specifica contra hæmorrhoides tantum crepant, & indistincte ad quosvis earum dolores, quævis adhibent. Recitabimus nonnulla, quæ tamen prudenter à Medico usurpanda sunt, habita omnium circumstantiarum ratione.

LXXXIX. Primo fere loco nominandum est lac, & quæ ex lacte parantur, flos lactis, butyrum recens, panis tritus in lacte coctus, herbæ emollientes, anodynæ, in eo decoctæ. Emollit enim lac dulce tepidum, lenit, habetque vim anodynæ. *Nullum semicupio facto ex lacte tepido præstaurius est,*

in quo, si age per horam, aut dimidiam horam sedeat, ex tempore sanus evadet, inquit Zacut. Lusitanus Prax. histor. lib. ult. n. 111. obs. 1. subjungit. Quod si libram olei papaveris, & dimidiam violacei in balneum proicias, excellentius presidium administrabitur. Et ita quidem dum tumor emollitur, dolorq; cessat, per alia remedia revulsoria sanguis ab affecto loco retrahi poterit.

X C. Postea olea imprimis commendantur, lini, scsami, amygdalarum, persicorū, ceraforum; ex seminibus expressa de- in cocta, & infusaliior albor, hyperici, rutæ: linimenta etiam, & unguenta, ut diapopuleon & quod ex linaria cum adipe porcino fit à Joh. Wolfio apud Horst. l. 4. obs. 50. tantopere commenda- tum. Neque verò necesse est, ut in his thesibus omnia, quæ apud Præticos habentur, recitemus, quia potius ad Solemandrum l. c. aliosque remittimus.

X C I. Dolor summus ad Narcotica confugere sæpe nos cogit, possuntque cum ex aliis tum ex hyoscyamo fetus fieri ole- um itidem ejus adhiberi, & ipsum denique opium seu laudanum opiatum, tum extra, tum intus.

X C II. Hoc vero imprimis notari meretur, dum hujus- modi remedia administrantur, sæpius locum affectum à Chirur- go esse diligenter inspiciendum, ne contingat, quod refert Aqua- pendens p. 299. de quodam febricitante, qui, cum hæmorrhoi- des dolerent, oleum rosaceum inunxit: dum autem locus pos- tea inspiceretur, omni ex parte gangræna affectus, & in super- ficie sphacelo deprehensus est.

X C III. Hippocrates in tumentibus hæmorrhoidibus Chirurgiam proponit, uti varices alibi quoque in corpore pri- sci excindere solebant. Et modum quidem cum apud veteres ipsos, tum apud Aquapendentē explicatum legere licet. Cru- delis vero illa operatio in usu esse desit. De Episcopo quo- dam Duretus ad Holler. J. c. p. 578. scribit, lino ipsi hæmor- rhoidem esse constrictam, ut excideret, & moreretur, sed natam
inde

inde doloris acerbiteratem, ac in convulsionem incidisse: subjungit prudenter: *illud est manu chirurgica curare, non sanare.* Aquapendens etiam, cum doloris acerbiteratem proposuisset, in intestino adeo sensili, subjungit: *propter quam causam ego tumentes hæmorrhoides potius medicamentis, quam chirurgia curavi, ut infessu in aquis thermalibus, & spongiis ex aqua thermalis expressis, & arte supra anum alligatis, & compressis, item radicibus porrorum in oleo communi aut myrthino decoctis, scrophulariæ radice, in aqua decoctis, contusa & imposita: spongia ex aqua calcis expressa, & alligata.*

XCIV. Id quoque memorandum videtur, quamvis topicorum ad tumentes hæmorrhoides Practici potissimum faciant mentionem, tamen interna etiam quædam medicamenta ad eas absumendas commendare, imprimis illa, quæ specificè juvare scribunt. De chelidonio minore id testatur Solenander sect. 4. consil. 20 non tantum externe adhibitum prodesse sed & interne sumtum. Et Henricus ab Heer. obs. rarar. 20. Scrophulariæ radicem, aut folia cum cibo, & potu miscere jubet, ad dolorem sedandum. Licer vero hic experientia fortè non sit æque certa, nec ratio de omnibus dari possit de quibusdam tamen id concedere possumus. Ita in vita Peireschii à Cassendo descripta l. 4. p. 158. mentio fit Aquæ in Zembiorum insula scaturiente, quæ bibita, his doloribus sedandis mire conducatur, cujus utilitatem Andreas Davoria sic expertus, ut & Genua questum ex ea mitteret.

XC V. De diæta non est, ut iterum aliquid moneamus. Ita quoque si flatu lentus sanguis, diæta contraria instituenda est. Cum à crasso sanguine oritur, cibi, potusque crassum sanguinem corrigentes, seligendi sunt. Imprimis autem danda opera, ut alvus quotidie respondeat, ne à scybalis magno conatu expressis affectus exacerbetur.

XC VI. Reliqua quæ supervenire hæmorrhoidibus possunt, & aliquando solent, inflammationes, gangrænæ, ulcera, fistulæ, peculiarem considerationem non merentur, sed suis locis à Practicis tractantur.

SOLI DEO GLORIA.

01 A 6559

ULB Halle

3

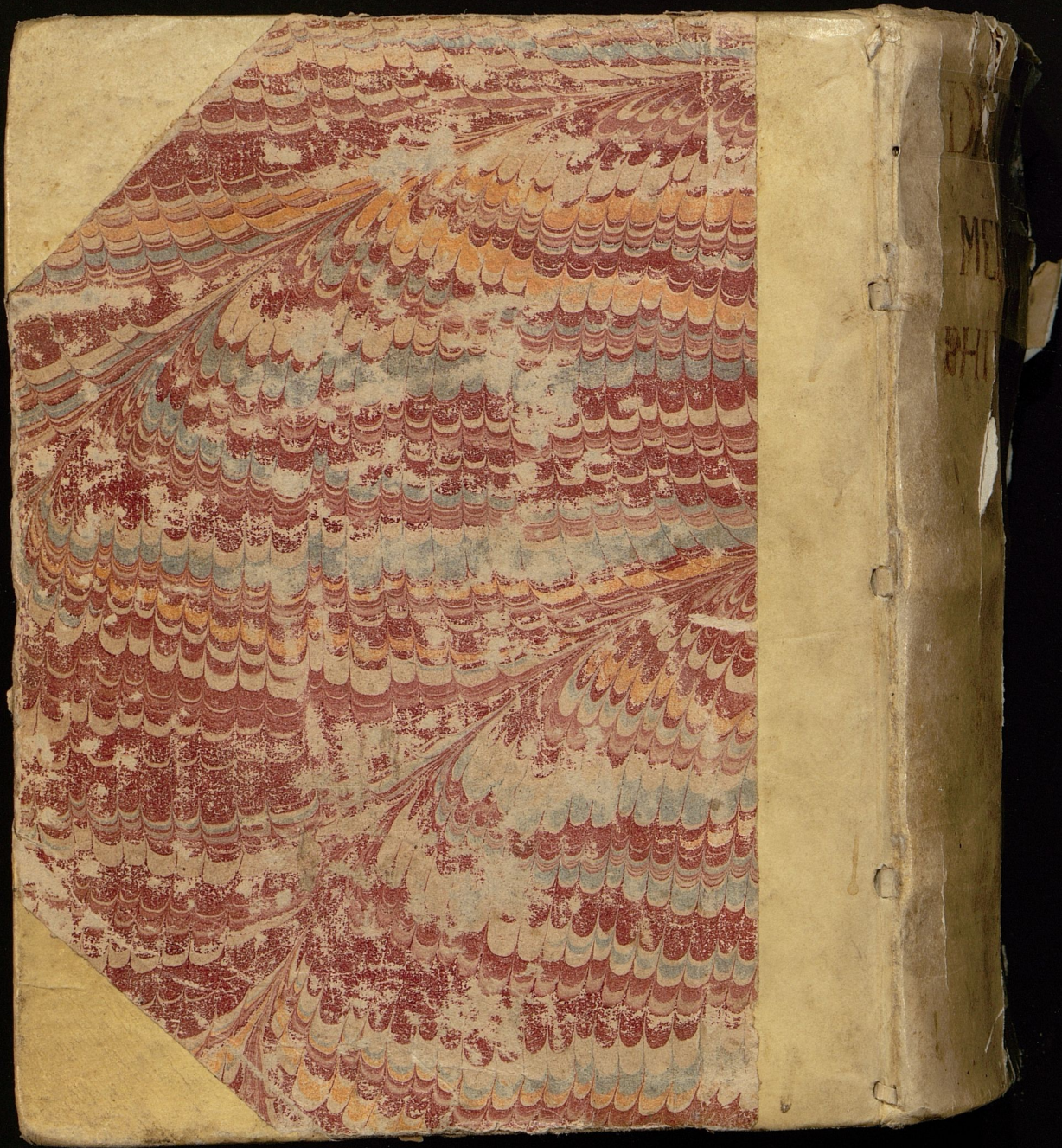
002 936 151

56.

Vb 17

DISPV TATIO MEDICA 3
INAUGVRALIS
DE
HAEMORRHOIDIBVS

Q V A M
D. O. M. A.
AVCTORITATE ET CONSENSV INCLVTI
MEDICORVM COLLEGII IN ILLVSTRI
ACADEMIA IVLIA

PRÆSIDE
VIRO CLARISSIMO
DN. HENRICO MEIBOMIO
MED. DOCTORE ET PROF. PVBL.
MEDICÆ FACVLTATIS DECANO
SPECTABILI ET ARCHIATRO
GVELPHICO

DN. PATRONO PRÆCEPTORE ET PROMO-
TORE PLVR. VENERANDO
PRO LICENTIA

SVM MOS HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA IN ARTE MEDICA RITE
CONSEQVENDI

PUBLICÆ IN JULEO MAJORI
EXAMINANDAM PROPONIT
PETRUS CHRISTOPHORUS *Stockhausen*
GOSLARIENSIS
HORIS ANTE-ET POMERIDIANIS
AD DIEM XXIX DECEMB.

HELMESTADII,
Typis HENNINGI MVLLERI, Acad. Typogr.
ANNO MDCCCLXX.